

Jézus húsvéti kinszenvedése

Részlet a zicsi Passióból

A mi Urunk Jézus Krisztusnak kinszenvedése,
Szent Máté evangélista írása szerint.

A mi Urunk kinszenvedése Szent Máté evangélista^{nak}írása szerint.

Az időben mondá Jézus az ő tanítványinak:

Mondjátok, hogy két nao mulva husvét leszén,

És az emberfia elárultaték, hogy megfeszítettessék!

Akkor/összegyültek/egybegyültek a nagy fejedelmek és vének a főpap udvarában, aki Kaifásznak neveztetett, és..... Jézust, hogy megfogják és megöljék.

Mondák azonban: ne az ünnepezen! Ne hogy lázadás támadjon a nép között!

Mikor Jézus pedig Betániában vala a bélpoklos Simon házában, odajárula egy asszony hozzájárulva alabástrom-edényben drága kenettel, melyet az asszony a /fiúnak?/ fejére öntet. Látván ezt a tanítványok, bosszankodvának, mondván: Mire való e pazarlás? mely drágán el lehetett volna ezt adni és az árát a szegényeknek adni! Észreveé ezt Jézus, mondá nekik: Mit bántjátok ez asszonyt, hiszen jó dolgot cselekedett velem, mert mindenkor vannak veletek szegények, de én nem mindig vagyok nálatok. Ő meg testemre öntvén a kenetet.....re cselekedte. Bizony, mondom nektek, ahol csak hirdetni fogják ezt az evangéliomot az egész világon ott is majd elmondják, hogy amit ez cselekedett, az ő emlékezetére. Akkor elméne egy a tizenkettő közül, kinek neve volt Iskarioti Judás... s mondá neki: Mit akartok nekem adni? és én őt kezetekbe adom! -Azok pedig rendelének neki harminc ezüstpénzt. -És attól fogva alkalmat keres vala, hogy elárulja.

A kovásztalanok első napján pedig Jézushoz járulván a tanítványok, mondván: Hol akarod, hogy elkészítsük néked a husvétet?

Jézus pedig mondá: Menjetek a városba egy bizonyos emberhez, mondjátok neki, a Mester üzeni, az én időm közel vagyok; nálad tartom a húsvéti vacsorát tanítványaimmal együtt!

-Zics, Huszár István, 47 é,

Lehullott a Jézus vére
A szent keresztfa tövére,
A szent angyalok felszedték,
Nagy alázattal tisztelték.

Meghalt Jézus a keresztfán,
Szent kereszt a mi kedves fánk,
Rajta függünk átkarolva,
Mint bűnbánó bus Magdolna.

-
Fojdogál a gyöngypatak,
Mária könnye szakad, bánatába,
Amint méhe szép raja,
A keresztfán függ vala, vérben, gyászba.

Jézusnak vércseppjei,
Mária gyöngy-könnyei, összehajnak,
A Fiu fohászai,
Az Anya sóhajai, összehajnak.
Jertek vigasztalni hát,
A kesergő Máriát, jertek, jertek!
Szive törrel van telje,
Sirjunk mi isz most vele, jámbor lelkek.

Nemesvid, Hári Margit, 1914.

Ugyancsak népénekkéng énekelte Horváthné a következőt:

**Fogadjál el gyermekednek Jézus szent anyja,
Édesanyánk,hoztunk néked lángoló szívet,
Oltárodra piros rózsát,kéknefelejcset,:/:**

Biborpiros vérrózsa Kinyilt a Golgotán,
Ott áll a fájdalmas Szűz,Mind egy lilomszál,
Nézi,hogy szent fia Szenved a keresztfán,
Ó,el ne hagyj,légy velem Fájdalmas Szüzanyám!

Fájdalamak között néz fel A szent keresztfára,
Látja,hogy ott haldoklik Szerelmes szent fia,
Kinok tengerébe Elmerült rózsaszál,
Ó,el ne hagyj,légy velem,Fájdalmas Szüzanyám!

Felkiált nagy jajszóval,Mennyei angyalok!
Jézus,fiam halálán Ti izz sokogjatok,
Megsebzett szívére Kinok tengere száll,
Ó,el ne hagyj,légy velem Fájdalmas Szüzanyám.

Szent János És Magdolna Karjaiba dőlve,
Végtelen fájdalommal Tekint fel az égre,
Szent fiam már meghalt,Árvaság maradt rám,
Ó,el ne hagyj,légy velem Fájdalmas Szüzanyám!

Szomorú, bus,özvegyen, Elhagyatott árván
Nézzétek,hogy mind szenved A fájdalmas anyát,
Keserűségtekbe Hozzá így sóhajtván,
Ó,el ne hagyj,légy velem, Fájdalmas Szüzanyám!

Ó,fájdalmas Szüzanya, "ervadó lilium,
Órizz minden veszéjtől,E földi utamon,
Csak azt kérem tőled Életem fojásán
Ó,el ne hagyj,légy velem Fájdalmas Szüzanyám!

Nemesvid,Kun Györgyné,1893.

Hétfájdalmu rózsaszál,szüz Mária!
Messziről jöttünk hozzád,szüz Mária,
Szánj meg itten bennünket,
Zarándok gyermekidet,
Hétfájdalmas asszony unk,szüz Mária!

Bibirpiros szép rózsza,szüz Mária!
Kinyillott a Golgotán,szüz Mária!
Mit érzett a szent szíved,
Mikor láttad gyermeked
A keresztfán meghalva,szüz Mária?

Hét tűr járta szivedet, szűz Mária,
Halva tartod gyermeked, szűz Mária,
Szent János és Magdolna,
melletted sir zokogva,
Hétfájdalmas asszonyunk, szűz Mária.

Szivedben is volt tövis, szűz Mária,
Fájdalom élt benned is, szűz Mária,
Szánj meg minket jó anyánk,
Életünknek zátonyán,

Hétfájdalmas asszonyunk, szűz Mária,

Mind elődbe járulunk, szűz Mária,
Szent áldásodat várjuk, szűz Mária,
Hétfájdalmu Szüzanyánk,

Mi eljöttünk tehozzád,

Szent áldásod add reánk, szűz Mária.

Eljöttek a bus árvák, szűz Mária,

Fájó szivü, jó anyánk, szűz Mária,

Világékét adj nekünk,

Ezért hozzád esdeklünk,

Hétfájdalmas asszonyunk, szűz Mária,

Életünk végóráján, szűz Mária,

A kkor jójj el mihozzánk, szűz Mária,

Fogd meg az én kezemet,

Fogd le fáradt szememet,

Hétfájdalmas asszonyunk, szűz Mária,

"Agyon régi énekek ezek, a bucsui Golgotán szoktuk énekelni.

Ejis segesdi.."

Hári Margit, 1914.
emesvid, Kun Györgyné, 1893.

Husvét után -kishusvétnak hívtuk- van a mátkázó-vasárnap. Egy nagyobb lány küldte egy kisebbtől. A nővérem küldte a leendő komájának tőlem.

Ezt a tálat ugy készítették el édesanyám, meg a nővérem. Jó nagy "sikértányér" vót, nagyobb lapos tányér. Szépen megrakták keltfánkkal, sokszor még két "szalagja" is vót a fánknak. És akkor középre egy literes üvegbe piros bort tettek, egy alma volt, meg egy szál rozmaring körül a sikértányérba a tésztáná, így körüfogta az egészet a szélinél.

Akkor be köllött köszöni, hogy: Dicsértesséke a Jézus Krisztus! -Aszonták ben: Mindörökké, ámmen! -És akkor ēkeztem: K matálat hoztam, Meg is aranyoztam, Koma kütte komának, Vátsa föl magának, Ha nem vátja magának, Küggye vissza komának!

ÉN voltam ojjan 9-10 éves akkor, a nővérem 16-17 éves volt. Akkor azután, mikor jöttek a templomba, és ott a harangok alatt találkoztak a somogysárdi nagytemplom harangok alatt. Ottan meg szokták várni egymást, és amikor odaértek megcsókolta: Isten hozott kedves komám. S azóta komák lettek.

A küldemény le vót terítve egy szép fehér, vagy rózsaszín kendővel.

Az átvavó koma kibontotta még otthon a tányért és kicserélte a sejemkendőt és tett rá másikat és éntőlem visszaküldte az általa hasonlóan elkészített komatálat, ugyanabba a sikértányérba. És ezután történt a harangok alatti találkozás és köszöntés és csók.

Csombárd/Somogysárd/, Szabó Györgyné, 1922.

Nagycsüggörtökön délbe kezdtük meg a merácsolást. Akkor azt szoktuk mondani, hogy: "Mirrácsen, mirácsen cwölvi/merácsolunk-kereplünk tizenkettőkor/, a délutáni látániai harangszókor mondtuk, hogy: Mirrácsen, mirrácsen ~~ersti~~ rózenkranc/merácsolunk első rózsakoszorúra/, utánna vót, Mirrácsen, mirrácsen sweti rózenkranc/merácsolunk a második rózsakoszorúra/, a beharangsóra, Mirrácsen, mirrácsen comi rózenkranc. Mior vége volt a litániának, akkor, Mirrácsen, mirrácsen Áve Mária. Így végimentünk a falun, minden ötödik háznál megálltunk és ezt emondtuk: ezt a merácsolót. A

/ A hangkeltő eszközként a merácsoló-kereplőt és az un. bument használták. Ez utóbbi kalapálásszerű hangot adott/. A reggeli harangszó helett volt, Mirrácsen, mirrácsen ten Engrusz, szen Grusz barszte Kriszt katolise Mence peten musz aliav dik mir und peten trei⁴ater unzer um tráj Áve Mária.

A reggeli-hajnali merácsolás szövegét így javítja bátyja: Mirrácsen, mirrácsen in englisen Grusz, vasz ten tfisz katolisen Mence peten musz. Mir fon áuf di Kni und peten tráj Fater und tráj Áve Mária.

Husvétnapján meg mentünk hárman, egy merácsoló vót, meg kocsárral, és mentünk házról-házra: Mirrácsen, mirrácsen mir Auszteráj, hogy kapjunk tojást. Mikor befejeztük, ő szementünk ahol szoktunk alunni-mer egy helyről indultunk el-s elosztottunk a tojásan, mindenkinek jutott 20-25 tojás, nyers-tojás volt... Volt, ahol záptojást adtak, aztán neki a ház falának! Odavágtuk a ház falának.

^kakasütés.

Emlékszek, legutóbb 1939-be vót a kakasütés. Hushagyókedden elkezdődött a bál a kocsmába, mulattunk reggelig. Hajnalba a fiatalok összebeszéltek és elmentek kakast lopni. Ivirkor megkezdődött a kaksütés. A lopott kakast beletették egy fazékba, úgy hogy a kakas feje kind vót. Ástak egy lyukat és abba tették, úgy hogy csak a feje volt kint a kaksnak. A fiatalok üthettek, bekötötték a szemét, s nála volt egy csép és körülforgatták az ütőt, s az meg bekötött szemmel kereste az udvarban, hogy merre is lehet a kakas feje, de csak egyet üthetett a kakas fejére. Ha nem talált, fizetett egy liter bort Sokszor tíz-tizenöt is ütött, mire valaki eltalálta. A nyert bort a kocsmárosnak ki köllött hozni az asztalra, s a kakast

a kocsmárosné megkésztette pörküttnek, s közösen megették a legények és megen elkezdtek mulatnyi.

Hamvazószerda

Hamvazószerda reggel elmentek koledáni. A lányos házakhol mentek főleg. Egy füzfavesszőre fűztek nekik fánkot, meg kaptak 2-3 tojást kosárba. 18 éves körüliek mentek a legények. Este pedig ki a hegyre a pincékhö.

Német altató

Slóf Jancsi, slóf, Em Szummer khumte Króf, AlighKhinter tæhen-ger sprün, ih musz speider Vieng stehn. Knyipsz-knyapsz, ohne knyapsz, sló tu kláne Jancsi! /nagyapától hallotta/
Mefogta a kezünket és mentünk körbe, és mondta, hogy:
Ringe, ringe ráje holmesz ih kleime Rihter oted stolc
titir khanet kohe, knahet pohe, khonkha szaul isz szupen
knohe, szetc mer under Holer-pahm um ta me hus al-la-la. S
akkor le köllött gugyuni.

Bize, Károly József, 1929 és bátyja, 906

Csonkacsütörtöki ördögözés

A húshagyókeddi/farsangvége/álarcos-maszkás alakoskodások, tréfás-játékos szokások után, valamint a hamvazószerdai mérsékeltebb hangulatú népi hamvazkodást követően még egy olyan tréfás szokás következett, amit szinte minden somogyi faluban csináltak egészen a II. világháborúig/helyenként még utána is néhány évig/.Ez az alkalom volt a "hosszi bőjt"-kezdet utolsó vidám szokása, amit a fiatal legények jártak "ördögözni" a lányos házakhoz, Nemesviden, Tapsonyban még jól emlékeztek mind a középkorúak, mind az öregebb adatközlők a csonkacsütörtöki ördögözésre.

"Húshagyókedd után, csütörtökön, -ezt mondták csonkacsütörtöknek-, 6-7 szeméj, ojjan 16-18 évesek jöttek. Egy köztük a "halál" fehér lepedővel, liszttel befujva az arca, nála kasza. A többiek meg ördögnek voltak öltözve, szarvval, farokkal, álarc volt az ördögöknek. Ez volt ruhaféléből is, volt akit úgy festettek be, korommal stb. kentek be. Hitványféle ruhájuk volt. Farok is volt nekik. Volt, aki fekete kesztyűt húzott, vagy koromba mártotta a kezét, azért, hogy, amikor a lányokat előhúzták, csupa kormosak lettek a lányok. Amikor bementek a házakhoz, azt kérdezték: Megetted-e a zsiróssát, vagy mér ettétek meg a zsiróst, a húst? Ha megették, ha nem, akkor az illetőt kivitték, bekenték, be a hóba mártogatták bele/vagy a porba, ha nem volt hó/. A lányok sikogattak, rikogattak, s utána mentek tovább a másik házakhoz, s ott is azt csinálták. Inkább a lányokat ijesztegették... Az ördögök szarvát úgy csinálták, hogy piros ruhaanyagba tettek fűrészport, hogy keményen álljon..."-mondotta Makai János/1892/ és leánya. A Tapsonyban élő Laskai György-aki 1920-ban született és Makai bácsiéktól tanulta a szokást, még a következőkkel egészítette ki az általa is üzött játékos szokást:

"Én szoktam lenni a vezérördög. Volt nálunk ojjan szigony, mint a régi halászoknak is volt, amivel halat szoktak fogni, meg volt kasza a halálnál. Fekete passzentos vagy briccses nadrágban volgunk fölöltözve, fekete álarcba, piros nyelvet és hosszú farkat csináltunk... mikor bementünk a lányos házakhoz, azt kérdeztük, hogy: Megetted-e a zsiróssát? Akkor aztán kivittük az udvarra, s ott bekentük, meg meghentergettük a hóba...."

Nemesvid, Tapsony.